

**Besvarelse af Kommissionens begrundede udtalelse vedrørende bekendtgørelse nr. 160 af 11. marts 2003 om indhold af transfedtsyrer i olier og fedtstoffer m.v.**

Hr. Kommissær,

Den danske regering har den 20. december 2005 modtaget Kommissionens begrundede udtalelse nr. 2003/4715 af 13. december 2005, i hvilken Kommissionen under henvisning til sin åbningsskrivelse af 21. marts 2005 (SG(2005) D/201366) og den danske regerings svar modtaget den 20. maj 2005 (SG(2005) A/04574) fastholder, at Danmark har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 28 og 30 ved uberetiget at indføre et forbud mod markedsføring af produkter indeholdende transfedtsyre-mængder over et vist niveau. I henhold til traktatens artikel 226 opfordrer Kommissionen den danske regering til at efterkomme den begrundede udtalelse senest to måneder fra modtagelsen af udtalelsen.

Det fremgår af den begrundede udtalelse, at Kommissionen er enig i, at den danske bekendtgørelses mål er i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 30 og Domstolens retspraksis, men at Kommissionen finder de danske regler uberettigede ud fra følgende betragtninger:

1. Fastsættelsen af en maksimumgrænse for indholdet af transfedtsyre er en uforholdsmæssigt restriktiv foranstaltning, idet mærkning af fødevarer med et højt indhold af transfedtsyrer findes at udgøre en tilstrækkeligt effektiv beskyttelse af forbrugerne,
2. De danske regler indebærer en forskelsbehandling af transfedtsyre sammenlignet med mættet fedt,
3. Den risiko, de danske myndigheder gør gældende, er hypotetisk, og underbygges ikke af de tilgængelige kostundersøgelser,
4. De danske regler indebærer en forskelsbehandling mellem industrielt fremstillede og naturligt forekommende transfedtsyrer,
5. De strafferetlige bestemmelser i bekendtgørelsen findes at være i modstrid med proportionalitetsprincippet.

Den danske regering skal hertil bemærke følgende:

### **1. Proportionalitet**

Med hensyn til Kommissionens bemærkninger vedrørende mærkning i den begrundede udtalelse, ønsker den danske regering at præcisere, at det ikke kan udledes af den danske regerings argumentation, at den finder, at mærkning i alle tilfælde er en utilstrækkelig beskyttelsesforanstaltning, således som Kommissionen giver udtryk for i afsnit 8, s. 8. Den danske regering finder tværtimod, at den i svarskrivelsen fremførte begrundelse er udtryk for, at der er foretaget en konkret vurdering af de forhåndenværende muligheder for at imødegå den identificerede risiko.

Den danske regering finder samtidig, at Kommissionens argumentation i det nævnte afsnit forudsætter, at mærkning i alle tilfælde vil kunne udgøre en tilstrækkelig beskyttelse mod et overdrevent forbrug af et bestemt næringsstof. Den danske regering er uenig heri og finder i den forbindelse, at det er relevant at fokusere på det direkte forhold mellem indtag og risiko i hvert enkelt tilfælde og i øvrigt sondre mellem næringsstoffer, der udgør en integreret del af fødevarerne, og næringsstoffer, der tilføres fødevarerne som resultat af en teknologisk proces, og således kan reduceres eller helt fjernes.

Den danske regering finder i forhold til ovenstående, at industrielt fremstillede transfedtsyrer snarere end med andre næringsstoffer bør sammenlignes med teknologiske tilsætningsstoffer eller med rester af andre stoffer i fødevarerne, for hvilke der i begge tilfælde er fastsat maksimumgrænser i Fællesskabet, jf. også Willett, Rungstedgaard 2005, jf. vedlagte referenceliste.

Etableringen af en maksimumgrænse for transfedtsyrer er ikke udtryk for, at den danske regering generelt finder, at passende og informativ mærkning er en utilstrækkelig beskyttelsesforanstaltning. Etableringen af en maksimum-grænse for transfedtsyrer er foretaget på baggrund af en samlet vurdering af de relevante parametre, der i det konkrete tilfælde har været, 1) den videnskabelige dokumentation vedrørende transfedtsyrers skadelige virkninger og manglende positive virkninger, 2) det potentielle indtag af skadelige transfedtsyrer via kosten, 3) de teknologiske muligheder for at reducere og substituere de skadelige transfedtsyrer, og 4) en vurdering af de forskellige muligheder for at håndtere den identificerede risiko.

Den danske regering finder, at disse faktorer sammenholdt med de faktorer, der adskiller industrielt transfedt fra andre næringsstoffer, tilsiger valget af den beskyttelsesforanstaltning, der mest effektivt nedsætter indtaget af industrielt transfedt.

Kommissionen fremhæver i afsnit 7, s. 7 i den begrundede udtalelse, at de danske myndigheders tilgang i forbindelse med mættet fedt har været at anbefale befolkningen at indtage mindre fedt, navnlig mættede fedtsyrer, og påpeger, at denne tilgang findes mere hensigtsmæssig end den, der er valgt for transfedtsyrer.

Den danske regering skal hertil bemærke, at etablering af en maksimumgrænse på mættet fedt ikke er en mulig option, jf. nærmere nedenfor, og at de af Kommissionen fremhævede tal netop understreger, at indtaget af mættet fedt i Danmark på trods af oplysningsindsatsen fortsat er 50 % for højt i forhold til anbefalingerne. Eksemplet understreger følgelig, at den valgte tilgang ikke er hensigtsmæssig i et tilfælde, hvor der er identificeret en klar sundhedsskadelig virkning, og hvor der gives alternativer, som i øvrigt kan gennemføres uden mere tungtvejende ulemper, som tilfældet er for industrielt transfedt.

For så vidt angår mærkning bemærker den danske regering, at en obligatorisk mærkning, herunder advarselmærkning af produkter med et højt indhold af transfedtsyrer, ligesom fastsættelsen af en maksimumgrænse, er en teknisk handelshindring, der ville skulle notificeres til Kommissionen.

Uanset hvordan Kommissionen måtte stille sig til en sådan notifikation, finder den danske regering imidlertid, at en sådan advarselmærkning indebærer tungtvejende praktiske vanskeligheder, og ikke vurderes at

kunne føre til den tilsigtede reduktion i indtaget, selv med en massiv offentlig oplysningsindsats.

Det bemærkes i den forbindelse, at en række af de produkter, der potentielt indeholder store mængder transfedtsyrer (fast food produkter og popcorn), er uemballerede, og derfor ikke kan mærkes på en hensigtsmæssig måde.

Endvidere har undersøgelser foretaget blandt forbrugere i Fællesskabet understreget behovet for enkel og forståelig mærkning af fødevarerne. Det aktuelle forslag til forordning om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer forudsætter, at sådanne anprisninger er forståelige for gennemsnitsforbrugeren.

Budskabet 'højt indhold af transfedtsyrer' kan ikke forventes at være forståeligt for store grupper af forbrugere, og må i mange tilfælde forventes at hensætte forbrugeren i en berettiget tvivl om, hvorvidt der er tale om en positiv eller negativ anprisning. I tilfælde, hvor budskabet identificeres som angivelse af en risiko, må de fleste forbrugere forventes at være usikre på, hvori denne risiko består, og på forholdet mellem det kvantitative indtag af den pågældende fødevare og den risiko, som mærkningen har til hensigt at gøre opmærksom på.

I betragtning af, at aktuelle undersøgelser peger i retning af, at forbrugerne i Fællesskabet generelt har vanskeligheder i forhold til forståelsen af mærkning, herunder næringsdeklaration og anprisning, af fødevarer, finder den danske regering det u hensigtsmæssigt at benytte mærkning som beskyttelsesforanstaltning i forbindelse med transfedtsyrer. En sådan mærkning giver efter den danske regerings vurdering ikke forbrugerne en oplysning, der kan danne grundlag for en effektiv beskyttelse, når

den identificerede sundheds-risiko sammenholdes med oplysningens kvalitet.

Den danske regering vurderer ikke, at det kan forventes, at en almindeligt oplyst gennemsnitsforbruger skal kunne vurdere betydningen af en mærkning med 'højt indhold af transfedtsyrer' eller andre kemiske begreber som fx mono- og poly-umættede fedtsyrer, og i særdeleshed ikke, at en almindeligt oplyst gennemsnitsforbruger har mulighed for at bruge en sådan mærkning til at foretage en kvalificeret vurdering af advarslens betydning i forbindelse med købet af en konkret fødevarer, der er mærket på en sådan måde.

Når samtidig henses til, at den videnskabelige dokumentation for industrielt fremstillede transfedtsyrers sundhedsskadelige virkning er særdeles velunderbygget, jf. nedenfor, finder den danske regering ikke at mærkning i dette tilfælde er en passende beskyttelsesforanstaltning.

## **2. Sammenligning med mættet fedt**

Den danske regering forstår Kommissionens bemærkninger om forskellig behandling af transfedtsyrer og mættet fedt således, at denne forskelsbehandling skulle være udtryk for en inkonsistens, der understreger de danske reglers uberettigede karakter. Den danske regering står grundlæggende uforstående over for dette synspunkt.

Den danske regering savner holdepunkter for at antage, at industrielt fremstillede transfedtsyrer skulle kunne sidestilles med mættet fedt på en måde, der vil være relevant i forbindelse med en vurdering af, hvorvidt indgribende foranstaltninger over for transfedtsyrer er berettigede.

Den danske regering er enig i, at mættet fedt udgør en sundhedsmæssig risiko i forbindelse med udvikling af blandt andet hjerte-karsygdomme, og at indtaget af mættet fedt er højere end indtaget af transfedtsyrer.

Den danske regering er imidlertid ikke enig i, at det er ukendt, hvorledes transfedtsyrers og mættede fedtsyrers påvirkning af sundheden adskiller sig fra hinanden, som anført af Kommissionen, hvis der hermed forstås, at transfedtsyrers mere skadelige virkning skulle være udokumenteret, som Kommissionens bemærkning ud fra sammenhængen synes at skulle fortolkes. Som nævnt i den danske regerings svarskrivelse, er der enighed om, at i hvert fald industrielt transfedt isoleret set er mere skadeligt end mættet fedt, men hvor meget mere, er der forskellige videnskabelige vurderinger af.

Undersøgelser på blodlipiderne viser, at 2 E% transfedtsyrer øger LDL-/HDL-kolesterol forholdet med 0,1, hvilket svarer til en øget risiko for udvikling af hjertekarsygdomme på 5%, mens mættet fedt kun øger forholdet med 0,04, hvilket svarer til en øget risiko på 2% (Ernæringsrådet 2003). Dog viser 4 store epidemiologiske studier en væsentligt større risiko for dødsfald af hjerte-karsygdomme som følge af indtag af transfedtsyrer, jf. nedenfor under pkt. 3. Der må således være andre årsager end ændringer i blodlipiderne til transfedtsyrers skadelige virkninger.

Med en meget konservativ beregning udført på basis af blodlipiderne er transfedtsyrer således 2,5 gange farligere end mættet fedt. Andre forskere finder, at transfedtsyrer er helt op til 10 gange farligere (Ernæringsrådet 2003/Stender 2004), eller i hvert fald 4-5 gange farligere end mættet fedt (Stender, Rungstedgaard 2005).

Mere afgørende er imidlertid, at mættet fedt – ligesom i øvrigt naturligt forekommende transfedt – udgør en integreret bestanddel af de fødeva-

rer, hvori det indgår. Indtaget af mættet fedt kan således kun begrænses gennem ernæringsoplysning (alternativt gennem et forbud mod markedsføring af fødevarer indeholdende høje mængder af mættet fedt, hvilket er åbenlyst urealistisk og i øvrigt sundhedsmæssigt uønskeligt i betragtning af disse produkters øvrige indhold af nødvendige næringsstoffer).

Omvendt kan de transfedtsyrer, der opstår i forbindelse med forarbejdningen af visse fødevarer, og som er omfattede af den danske bekendtgørelse, begrænses, hvilket sker i praksis, jf. de danske kontrolresultater.

Den danske regering finder ikke, at det forhold, at én risikofaktor for udvikling af en sygdom, ikke kan reduceres ved lovgivning, fører til den slutning, at indgreb via lovgivning skulle være udelukket for så vidt angår andre risikofaktorer for samme sygdom, hvor dette er muligt.

Den danske regering finder tværtimod, at de sundhedsmæssige konsekvenser af et stort indtag af mættet fedt – som Kommissionen rigtigt påpeger findes i Danmark, og som søges nedbragt gennem oplysning i mangel af alternativer – gør det endnu mere påkrævet at reducere andre risikofaktorer for udvikling af samme sygdomme, hvor det er muligt, som tilfældet er for industrielt transfedt, jf. også præmis 50 i Domstolens afgørelse i sag C-192/01, Kommissionen mod Kongeriget Danmark, vedrørende den samlede virkning af tilstedeværelsen på markedet af flere kilder til et bestemt næringsstof.

Det bemærkes i den forbindelse, at de foreløbige danske undersøgelser viser, at nedgangen i transfedtindhold efter ikrafttrædelsen af de danske regler, ikke er modsvaret af en tilsvarende stigning i indholdet af mættet fedt. Der har således ikke været tale om, at transfedtsyrer er blevet erstattet med mættet fedt som følge af de danske regler.



Eksempelvis har reduktionen og den totale fjernelse af transfedtsyrer fra danske margariner ikke medført en stigning i mættede fedtsyrer. I kategorien af margariner med 10-20% linolsyre er der tværtimod sket en stigning i indholdet af monoumættede fedtsyrer og et fald af indholdet af mættede fedtsyrer fra 1992 til 1999 (Leth og Bysted 2003).

Tilsvarende viser analyser på friturefedt og kager før og efter indførelse af den danske bekendtgørelse, at visse store producenter har forbedret sammensætningen af deres friturefedt med øget indhold af monoumættede og polyumættede fedtsyrer og reduceret indhold af mættede fedtsyrer, samtidig med at transfedtsyrerne blev fjernet.

For så vidt angår spørgsmålet om proportionalitet finder den danske regering, at det – ud over forholdet mellem den valgte beskyttelsesforanstaltning og det ønskede beskyttelsesniveau, jf. også pkt. 3 neden for – er relevant at inddrage fødevarerindustriens muligheder for at opfylde de fastsatte krav.

Den danske regering har i den forbindelse kunnet konstatere, at transfedtsyreindholdet på det danske marked er blevet nedbragt uden følgende pris-stigninger eller reduktion af fødevarerudbud.

### **3. Vurdering af risiko**

Den danske regering er ikke enig i, at den sundhedsrisiko, som gøres gældende, er hypotetisk, som hævdet af Kommissionen.

For det første er der ikke grundlag for at antage, at en risiko først indtræder ved et indtag på 20 g industriel transfedtsyre pr. dag, som Kommissionen ud fra sin argumentation i afsnit 6, s. 7 i den begrundede udtalelse synes at forudsætte. Ingen af de internationale videnskabelige orga-

ner, der har offentliggjort udtalelser om transfedtsyrer (WHO, Institute of Medicine (USA), AFSSA (Frankrig)) har kunnet fastsætte et øvre sikkert indtag for transfedtsyrer, men anbefaler tværtimod samstemmende, at indtaget af transfedtsyrer reduceres mest muligt eller helt elimineres af hensyn til sundheden.

Den danske regerings henvisning til et indtag på 20 g transfedtsyre dagligt i svarskrivelsen er ikke et udtryk for, at dette niveau markerer grænsen for, hvornår den sundhedsmæssige risiko indtræder, men er alene brugt som eksempel på, at det er muligt at sammensætte en kost, der medfører det angivne daglige indtag af transfedtsyrer.

Dette understøttes af nye data netop godkendt til publikation i Internationale lægevidenskabelige tidsskrifter, (Stender et al 2006). Det drejer sig om en undersøgelse af transfedtindholdet i en række populære fast food produkter, pommes frites, kiks, mikrobølge popcorn mv. indkøbt gennem det sidste år i 25 forskellige lande, heraf 14 i Fællesskabet.

Foreløbigt offentliggjorte tal fra undersøgelsen viser, at Danmark har det klart laveste indtag af transfedtsyrer målt som det gennemsnitlige indhold i en portion bestående af ovennævnte produkter. I Danmark er indholdet i gennemsnit 1 g. I Sverige er indholdet 9 g, i UK 22 g, i Tyskland 25 g, i USA 38 g og i Ungarn 42 g. (18th International Nutrition Congress, 19-23 september 2005, Durban, Sydafrika).

Den danske regering finder på den baggrund, at transfedtsyrer udgør en særdeles reel risiko for folkesundheden, medmindre indtaget begrænses, som det er sket i Danmark.

For det andet bemærker den danske regering med hensyn til de i Kommissionens begrundede udtalelse anførte tal, at de ikke er umiddelbart

anvendelige for en reel vurdering af risikoen med henblik på fastlæggelse af passende beskyttelsesforanstaltninger. Dels dækker tallene ikke det ekstreme indtag i Danmark, dels vil det efter den danske regerings opfattelse være mere relevant at forholde sig til de aktuelle tal for lande, som ikke har begrænset indtaget af transfedtsyrer.

Kommissionen henviser til, at det ekstreme indtag af transfedtsyrer i Danmark i 1995 blandt mænd og kvinder var henholdsvis 4,4 g pr. dag og 3,5 g pr. dag. Den danske regering skal hertil bemærke, at de nævnte tal ikke udtrykker et ekstremt indtag, men derimod indtaget for 90-percentilen af befolkningen, hvilket betyder at 10 % af befolkningen har et højere indtag. 99-percentilen lå på 7 g pr. dag.

En analyse af data fra 4 store prospektive epidemiologiske studier på i alt ca. 145.000 mennesker viser, at en øgning med 2 E% transfedtsyrer – svarende til ca. 5 g - øger risikoen for hjerte-karsygdomme med 25 % (Ernæringsrådet 2003). Indtaget for 99-percentilen i Danmark i 1995 på 7 g transfedtsyrer svarer til en stigning på 2 E% i forhold til gennemsnittet og altså en 25% øget risiko for hjerte-karsygdomme. I Danmark svarer dette til, at mere end 50.000 mennesker havde en 25 % større risiko for udvikling af hjerte-karsygdomme som følge af transfedtsyrer.

Et indtag på 20 g transfedtsyrer om dagen svarer til 8 E% og altså en forøget risiko for udvikling af hjerte-karsygdomme på næsten 2,5 gange, hvilket ikke er en hypotetisk risiko i lande, der ikke har gennemført begrænsning af transfedtsyrer, jf. den oven for citerede undersøgelse under publikation.

Den danske regering bemærker i den forbindelse, at lignende kostundersøgelser i andre lande har vist væsentligt højere indtag, således eksempel-

vis Island 10,8 g pr. dag på 90-percentilen formentlig svarende til 16 g pr. dag på 99-percentilen.

I USA er det gennemsnitlige indtag af transfedtsyrer 5 g pr. dag, og her tilskrives transfedtsyrer 30-40% af alle dødsfald af hjerte-karsygdomme, hvilket svarer til 30.000 dødsfald om året (Willett, Rungstedgaard 2005/Ascherio 1997).

Den danske regering finder sammenfattende, at risikoen for sundhedsskadelige virkninger ved indtag af transfedtsyrer er langt fra at være hypotetisk, men derimod yderst reel. Selv ved indtag, der ikke kan betegnes som ekstreme, udgør transfedtsyrer en sundhedsrisiko, der berettiger foranstaltninger, der effektivt nedbringer indtaget.

I den forbindelse skal den danske regering bemærke, at EF-Domstolen i sag C-3/00, Kongeriget Danmark mod Kommissionen, i forbindelse med vurderingen af om en national undtagelsesbestemmelse kan oprettholdes i tilfælde, hvor fællesskabslovgiver har vedtaget harmoniseringsbestemmelser, i præmis 63 udtaler, at en medlemsstat kan påberåbe sig den omstændighed, at staten vurderer risikoen for folkesundheden anderledes end fællesskabs-lovgiver. Den danske regering finder, at dette må gælde så meget desto mere i det nærværende tilfælde, hvor der ikke er fastsat fællesskabslovgivning.

Den danske regering skal endvidere henvise til EF-Domstolens betragtninger vedrørende anvendelsen af forsigtighedsprincippet i tilfælde, hvor der ikke er sket en harmonisering, i sag C-192/01, Kommissionen mod Kongeriget Danmark.

Det fremgår blandt andet heraf, at det tilkommer medlemsstaterne at afgøre, hvor langt de vil strække beskyttelsen af menneskers liv og sund-

hed under hensyntagen til traktatens krav om varernes frie bevægelighed (præmis 42), og at en korrekt anvendelse af forsigtighedsprincippet forudsætter en fastlæggelse af de potentielle negative konsekvenser for sundheden, og en omfattende evaluering af risikoen for sundheden på grundlag af pålidelige videnskabelige data og de seneste internationale forskningsresultater (præmis 51).

Den danske regering finder, at de danske beskyttelsesforanstaltninger i forhold til transfedtsyrer er i overensstemmelse med Domstolens præmisser for anvendelse af forsigtighedsprincippet, jf. ovenstående, og at de videnskabelige forskningsresultater, der er fremkommet efter etableringen af de danske beskyttelsesforanstaltninger, yderligere har understreget disses berettigelse i henhold til Domstolens praksis.

#### 4. Sammenligning mellem industrielt fremstillet og naturligt forekommende transfedt

I forbindelse med Kommissionens henvisning til, at der ikke er bevis for at afgøre, om der er forskel mellem virkningerne af industrielt fremstillet henholdsvis naturligt forekommende transfedtsyrer, ønsker den danske regering at præcisere, at den er enig i, at der ikke foreligger entydig videnskabelig dokumentation for dette, men at der omvendt heller ikke foreligger dokumentation for, at naturligt forekommende transfedtsyrer har samme skadevirkning som industrielt fremstillede transfedtsyrer. Dette skyldes primært, at det lave indhold af naturligt forekommende transfedtsyrer i kosten har gjort det vanskeligt at konkludere noget entydigt om denne type transfedtsyrer.

Der er dog i den videnskabelige litteratur visse holdepunkter for at antage, at naturligt forekommende transfedtsyrer ikke har samme skadelige

virkning som de industrielt fremstillede transfedtsyrer (Banni, 2005, Jacobsen et al, 2005).

Som nævnt i svarskrivelsen af 20. maj 2005 er det imidlertid ikke det forhold, at der kun er videnskabelig dokumentation for de industrielt fremstillede transfedtsyrers skadevirkninger, der har været afgørende for, at de danske regler sonderer mellem de to typer transfedtsyrer.

Den danske regering skal i forhold til denne problemstilling henviser til det i svarskrivelsen af 20. maj 2005 anførte, navnlig:

- At naturligt forekommende transfedtsyrer i modsætning til industrielt fremstillede transfedtsyrer altid forekommer i fødevarerne i begrænsede mængder;
- At indholdet af naturligt forekommende transfedtsyrer i modsætning til indholdet af industrielt fremstillede transfedtsyrer ikke kan reduceres;
- At naturligt forekommende transfedtsyrer i modsætning til industrielt fremstillede transfedtsyrer udgør en integreret del af de fødevarer, de indgår i, og at disse fødevarer i øvrigt indeholder essentielle næringsstoffer.

Den danske regering finder under henvisning til ovenstående, at en forskelsbehandling af de to typer af transfedtsyrer er både berettiget, velbegrundet og nødvendig. Den danske regering har noteret sig, at to andre medlemsstater i forbindelse med det igangværende arbejde for at vedtage en definition af transfedtsyre i Codex Alimentarius har gjort indsigel-

se imod, at naturligt forekommende transfedtsyre omfattes af denne definition, under henvisning til de fremhævede forskelle.

## **5. Strafferetlige bestemmelser**

Kommissionen efterlyser i den begrundede udtalelse dokumentation for, at bødestraf er den helt overvejende straf for overtrædelse af fødevarelovgivningen, og at fængselsstraf kun vil forekomme i yderst sjældne tilfælde.

Den danske regering skal hertil bemærke, at der ikke er eksempler på, at overtrædelser af den eksisterende fødevarelovgivning har medført fængselsstraf. En oversigt over sanktioner for overtrædelser af fødevarelovgivningen fra 1. juli 2002 til 31. december 2005 viser, at der ikke i noget tilfælde er idømt fængselsstraf, mens der er givet i alt 2.821 bøder fra mellem DKK 1.000 til DKK 48.000.

For så vidt angår overtrædelser af bekendtgørelsen om transfedtsyrer, er der siden bekendtgørelsens ikrafttræden givet indskærpelser til virksomhederne om at overholde de gældende regler i alle de tilfælde, hvor der er konstateret overtrædelser af bekendtgørelsens bestemmelser. Der har således ikke i nogen tilfælde været udstedt administrative bøder, eller været rejst sag med henblik på fastlæggelse af bøde eller idømmelse af frihedsstraf.

Den danske regering henviser i øvrigt til det i svarskrivelsen anførte vedrørende kriterierne for idømmelse af frihedsstraf ifølge fødevareloven, og fastholder, at de strafferetlige bestemmelser i bekendtgørelsens § 5 er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

## Afsluttende bemærkninger

Det er således den danske regerings opfattelse, at de danske regler for transfedtsyrer i olier og fedtstoffer m.v. er i overensstemmelse med traktatens artikel 28 og 30.

Regeringen er naturligvis indstillet på at drøfte sagen, herunder uddybe ovenstående betragtninger, hvis Kommissionen finder det relevant, inden der træffes afgørelse om sagens videre forløb.

### Referencer

1. Willett WC. The Scientific Basis for TFA Regulation - Is it sufficient? First International Symposium on Trans Fatty Acids and Health. Rungstedgaard. Programme and Abstract Book. 2005.
2. Transfedtsyrers betydning for sundheden. Opdatering år 2003. Ernæringsrådet 2003. (The Influence of Trans Fatty Acids on Health. Danish Nutrition Council 2003).
3. Stender S and Dyerberg J. Influence of Trans Fatty Acids on Health. *Ann Nutr Metab* 2004; 48:61-66.
4. Stender S, Dyerberg J, Bysted A, Leth T and Astrup A. A Trans Worlds Journey. First international Symposium on Trans Fatty Acids and Health. Rungstedgaard. Programme and Abstract Book. 2005.
5. Leth T, Bysted A, Hansen K and Ovesen L. Trans FA in Danish Margarine and Shortenings. *JAOCS* 2003; 80: 475-478.
6. Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases. Report of a joint WHO/FAO expert consultation. WHO 2003.



7. Institute of Medicine. Dietary Reference Intakes for Energy, Carbohydrate, Fiber, Fat, Fatty Acids, Cholesterol, Protein and Amino Acids (macronutrients). 2002.
8. AFSSA. Risques et bénéfices pour la santé des AG trans apportés par aliment- Recommendations. Mars 2005.
9. Stender S, Dyerberg J, Bysted A, Leth T and Astrup A. Ugeskrift for læger og Atherosclerosis. Publikationer in press.
10. Ascherio A and Willett WC. Health Effects of Trans Fatty Acids. Am J Clin Nutr 1997; 66(suppl):1006S-1010S.
11. Banni S: Are Detrimental Effects of Trans Fatty Acids Linked to their Dietary Origin? Eur J Lipid Sci Technol 2005107: 699-700.
12. Jacobsen MU. Dietary Fat Intake and Risk of Coronary Heart Disease. PhD thesis, Research Unit for Dietary Studies, Institute of Preventive Medicine. Copenhagen University Hospital Denmark, 2005.

Med venlig hilsen

Claus Grube

Ambassadør, Fast repræsentant